

Nova programació expositiva

TONI GIRÓ

— *Sòlid que es fon en l'aire*

RAMON CALSINA

— *Misèries humanes*

Del 19 de setembre
al 15 de març de 2026

FUNDACIÓ
VILA CASAS

ESPAIS
VòIART
BARCELONA

Toni Giró

— *Sòlid que es fon en l'aire*

L'exposició

Sòlid que es fon en l'aire de **Toni Giró** recull una trajectòria heterodoxa i persistent que, des de l'arrelament en l'escultura expandida i les propostes postconceptuals, s'estén cap al territori de la imatge com a contrapunt poètic. En desplegar una mirada retrospectiva, Giró fa una reivindicació del gest escultòric davant la desmaterialització del món contemporani.

La seva obra rastreja la realitat amb una mirada crítica i sovint irònica per assenyalar els límits i possibles punts de fuga de la contemporaneïtat. A través de l'**escultura**, la **fotografia**, el **vídeo** o el **dibuix** ens convida a reflexionar sobre la fragilitat de la construcció de sentit. La seva pràctica dona importància a la materialitat de l'obra, alhora que s'empelta en un discurs d'arrel poètica que no defuig les implicacions polítiques, ja que, de fet, la seva trajectòria posa de manifest les successives crisis i transformacions de l'ecosistema artístic i social.

El seu treball artístic, sota l'aparença d'un eclecticisme desbordant, es distingeix pel conreu profund d'una teoria crítica dissident. Es tracta d'una producció que s'insereix en el món turbulent i canviant de la "fi de la història" que mai no va tenir lloc. Durant més de tres dècades, l'artista ha tingut la sagacitat de captar la mutació postmoderna mitjançant la generació de dispositius i escenaris de pensament que incideixen en les paradoxes, contradiccions i carències dels "mons de vida" en una època que s'experimenta com un present continu inabastable. Lluny de presentar-se de manera antològica, les obres actualitzen i contrasten les relacions que s'estableixen entre elles per tal de superar la distància cronològica i posar en joc la multiplicitat de sentits.

Trampa groga

1998

Fusta, ferro i pintura groga

274 x 527 x 590 cm

Tal com diu **Jordi Font Agulló**: “El seu treball s’ha anat modelant i consolidant a partir de dos conceptes que considero primordials. D’una banda, l’ús simbòlic del parany com a autodefensa i provocació i, de l’altra, una perspectiva *benjaminiana* de l’obsolescència en el sentit que evoca –mai literalment– siguin projectes socials i polítics, siguin formes de vida o recursos tecnològics, que haurien quedat en un racó de la història i que podrien ser objecte d’una restitució inspiradora contra el corrent imperant en un món ple de carències. Encara més, l’artista insurgent rescataria aquells indicis, senyals o missatges descartats en èpoques passades i els portaria de nou a l’escena pública amb la voluntat de problematitzar, almenys momentàniament, l’amansiment i l’esperit consensual dominant en el present”.

A l’obra *Gabinet Anèmic* (1993-1994) el conjunt d’objectes escultòrics es desplega com a escenari on se situa el visitant. Cada giny sembla obsolet i l’energia que el fa funcionar resulta anèmica, apaivagada, malgrat la densa aparença del grup. La instal·lació assumeix la idea de Gilles Deleuze i Félix Guattari per referir-se als objectes artístics com a “veritables fantasmès de grup que curtcircuiten la producció social amb una producció desitjant”.

La sèrie *Ditifet* (2000-2003) analitza les tensions entre la cultura hegemònica i les cultures subalternes i constitueix una investigació sobre els límits dels llenguatges visuals i verbals per mitjà de la fotografia i la seva posterior posada en escena. Prenent com a punt de partida diverses frases fetes populars catalanes, Toni Giró elabora unes fotografies escenificades que reproduïen de manera literal la formulació de cada refrany.

L’obra pretén confeccionar un catàleg visual d’expressions idiomàtiques. La recollida de frases fetes del català s’articula doblement, per mitjà de la traducció literal a l’anglès com a pretès idioma de caràcter universal i hegemònic — amb la conseqüent pèrdua del sentit real de la frase — i la reproducció fotogràfica, quasi publicitària, de l’escena que representa aquesta literalitat.

De la Sèrie *Ditifet*

2000-2003

20 fotografies en color muntades
sobre alumini Dibond

100 x 100 cm c/u

Entre l'aproximació etnogràfica, la simulació documentalista i l'acció postperformàtica, *República cadenera* (2005) i *Les Jardinets Dyonisiens* (2005) posen el focus en pràctiques marginals i suburbanes. Tant des del punt de vista estètic com sociològic, el món dels ocellaires i dels horts suburbans presenta una riquesa simbòlica liminar que pot interpretar-se com a manifestació de les zones autònomes, lluny de la regulació de la vida contemporània a les ciutats.

A *Manidemo* (2005), observem un grup de manifestants que sostenen pancartes sense cap missatge. Toni Giró, les ha buidat de continguts i ha volgut emfatitzar aquest sentiment de decepció i pèrdua de sentit polític mitjançant la petrificació literal del mateix instrument al servei de la reivindicació. Situar simbòlicament el que és polític –a través d'aquest blanc immaculat– en una mena de grau zero esdevé un crit d'alarma sobre la refundació del fet polític a fi de connectar-lo amb la consecució d'una nova condició, que allotgi l'autonomia, l'emancipació i el poder de decisió de la ciutadania.

Els assistents a la convocatòria d'aquesta manifestació es posen al servei d'un ús poètic de la forma, parafernàlia i litúrgia de la manifestació i esdevenen alhora actors participants i coautors de la peça.

En els darrers anys Toni Giró desenvolupat una sèrie de treballs que plantegen qüestions fonamentals sobre l'especificitat de l'objecte escultòric en el món contemporani superpoblat d'objectes i amb una convivència difícil, tant pel que fa a les noves materialitats, com a la realitat digital altament estesa i desenvolupada. El conjunt d'obres titulades *L'escultura és un forat* (2022-2025) i *El coll al peu* (2021) articula una sèrie de gestos escultòrics bàsics –modelatge, emmotllament, construcció i apropiació d'objectes preexistents– i mostra com la forma és necessària per a donar a l'absència una compacitat, una intensitat de mirada. Des d'aquesta perspectiva, l'escultura esdevé un objecte estrany que transita l'espai, que ens permet refer allò que ens situa en el món i veure més enllà del que és evident.

Manidemo
2005
Vídeo
Durada: 11' 29"
Edició: Adolf Alcañiz

El coll al peu
2021
Ciment
3 peces. Mida total: 40 x 150 x 150 cm

A *Biga II* (2022), s'entrecreuen la història i la geohistòria de manera evident. L'escultura es defineix amb uns gestos mínims de talla, dibuix i escriptura per tal d'esdevenir una línia de temps que remet a la petitesa del temps històric de la humanitat en relació amb la cronologia geològica i biològica del planeta.

D'altra banda, el conjunt de collages *Atles-Monumentalismes* (2021) evoca formes prostètiques de ressonàncies dadàs i surrealistes i esdevé una monumentalística alternativa, volgutament traumàtica, que posa en evidència les fractures de l'ordre vigent.

Poema global (2010) té com a eix vertebrador "l'aventura bèl·lica" de la segona meitat del segle XX fins a l'actualitat. A partir de la cerca per internet de noms d'operacions militars, es compon una combinació aleatòria d'imatges corresponents a instantànies d'aquestes operacions, així com altres imatges no bèl·liques que també apareixen en la cerca, però allunyades del que connota el sintagma. Així, es configura un poema global crític, fonamentat en el desconcert que provoca l'associació d'imatges discordants amb títols no menys contradictoris. "Amb imatges i paraules descontextualitzades, aquesta producció desvela la perversitat cínica dels gabinets militars quan bategen, amb l'ús d'un vocabulari "poètic" o fins i tot proveït de reminiscències d'alta cultura, les operacions bèl·liques que executen. Una constatació que les paraules desvirtuades i manipulades poden esdevenir també agents de destrucció i legitimar la implantació de la desolació", explica **Jordi Font**.

El vídeo *Darrera estrofa* mostra un paisatge subaquàtic en el qual un element estrany apareix de sobte: un bitllet de cinc euros que es mou en una dansa particular i s'enfonsa a poc a poc en un ambient que no li és propi. Portat pel corrent, imita el moviment de les algues, es frega amb matèria en descomposició, i a voltes és abordat i d'altres ignorat per insectes i peixos. La música que acompanya les imatges evoca passatges de pel·lícules de ciència ficció o de documentals de natura. La imatge d'un bitllet que descendeix cap al fons d'una bassa insinua la temeritat que suposa legitimar l'ímpetu assetjador dels diners, convertits ara en una eina de domini de la societat.

Faisà daurat. De la sèrie "Poema global"

2010

Impressió digital sobre paper

Díptic. 182 x 125,4 cm c/u

Darrera estrofa

2015

Vídeo

Durada: 10' 52"

Edició: Cesc Giró

Banda sonora original d'Antonio Escayola

“Sens dubte, aquest vídeo representa la solitud dels diners i les conseqüències desastroses, fins i tot mediambientals, d’una política i una societat edificades damunt els diners com a valor”, explica **Federica Matelli** al text del catàleg.

A *Blister Suite* (2008-2012) Toni Giró reutilitza els envasos de plàstic que protegeixen els objectes de consum i els usa com a motlles que li permeten desplegar una acumulació objectual que remet a la compulsiva dinàmica consumista. Les relacions entre la forma i la funció d’aquests objectes es dissolen a fi d’obtenir unes fantasmagories de caràcter arqueològic, que conviden a restablir els vincles dels objectes amb la realitat. “Està configurat per escultures en ciment d’un aire kitsch. Resulta imprescindible explicar-ne el procés creatiu a fi d’entendre’n el significat, perquè els objectes que conformen aquesta obra van ser creats usant com a motlles els blisters d’objectes de consum de tota mena. És un *work in progress* de peces en contínua recol·lecció i materialització per tal de mostrar tant els hàbits de consum com les seves correspondències formals”, explica Matelli.

Toni Giró rescata la porta giratòria que va produir per a la videoinstal·lació *La porta als nassos* (2002). La reinstal·la a aquesta exposició amb l’objectiu de convidar el públic a accionar-la i copsar la relació oposada entre les imatges que hi ha als vidres i les que hi ha disposades a les parets, de la sèrie *Après nous, le déluge* (2023). A més, l’artista ha volgut relacionar la instal·lació de dues portes de naturalesa diferent disposant *Trampa groga* (1998) a la part inicial de l’exposició –una porta domèstica que esdevé una escultura i que alhora escenifica una broma icònica i la impossibilitat del seu ús– i aquesta porta giratòria en el tram final de l’exposició.

Trampa groga (1998) constitueix així un sense sentit o un doble sentit, una acció suspesa que provoca zones intenses d’atenció. El color viu pretén atreure l’espectador, atrapar-lo, a l’hora que alerta sobre la presència visual i física de l’objecte i força una connexió amb la literalitat del títol.

Blister Suite
2008-2012
Col·lecció de peces de ciment
Mides variables

A partir de la captura fotogràfica en l'escena urbana de dos pols oposats: la figura de l'immigrant i la porta giratòria, Toni Giró convida l'espectador a traspasar físicament la porta, travessada al seu torn per unes impressions fotogràfiques que es transfiguren en una espiral òptica quan se n'acciona el mecanisme giratori. Es produeix així un joc de superposicions de diferents plans: les imatges dels immigrants desplaçats, amb una actitud que oscil·la entre la resignació i l'expectació, s'interpenetren amb la corporeïtat del visitant. El possible intercanvi d'identitats entre els cossos implicats esdevé el recordatori d'un context social on ningú està exempt d'aquesta historicitat atapeïda de desigualtat.

La pràctica artística de Toni Giró posa l'accent en les dificultats implícites a la traducció, la qual, per mitjà de jocs de paraules i artificis visuals portats al paroxisme literal, revela la seva imperfecció i, en bona mesura, la seva impossibilitat. La traducció és, doncs, una al·legoria de les carències comunicacionals, sovint deliberades, que afecten l'esfera pública. En molts casos, les obres expressen la pèrdua de sentit dels mots i mostren les resignificacions que poden adoptar aquests mots situats en contextos que no són els seus. Tot plegat tindria una causalitat que s'hauria de buscar en els usos i abusos de què és objecte el llenguatge escrit. Així mateix, en el món contemporani, eminentment audiovisual, els llenguatges de la imatge esdevenen màquines il·lusionistes en què manipulacions i instrumentalitzacions són moneda corrent de canvi.

Autoretrat amb màscara
1994
Fotografia sobre paper
Marc de zinc
200 x 126 cm

Toni Giró

Barcelona, 1966

Format a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona, pertany a la generació d'artistes que va emergir amb força en el panorama català a mitjans dels anys noranta del segle passat.

La seva obra rastreja la realitat amb una mirada crítica i sovint irònica per assenyalar els límits i possibles punts de fuga de la contemporaneïtat. A través de l'escultura, la fotografia, el vídeo o el dibuix ens convida a reflexionar sobre la fragilitat de la construcció de sentit. La seva pràctica dona importància a la materialitat de l'obra, alhora que s'empelta en un discurs d'arrel poètica que no defuig les implicacions polítiques, ja que, de fet, la seva trajectòria posa de manifest les successives crisis i transformacions de l'ecosistema artístic i social.

El recorregut artístic de Toni Giró ha estat vinculat a centres i col·lectius com ara el 22a (col·lectiu independent d'artistes i comissaris, 1998-2008), la Fundació Espais (Girona) o la Sala Metrònom (Barcelona), i la seva obra s'ha pogut veure en exposicions individuals i col·lectives de galeries, museus i espais alternatius de Barcelona, Girona, València, Madrid, Berlín, Copenhaguen, Praga, Montpeller, Niça i Nova York, entre altres ciutats.

El seu treball ha rebut reconeixements diversos com la Beca del Socrates Sculpture Park de Nova York (1991), el Premi ACCA (Associació Catalana de Crítics d'Art) (2008) per l'exposició *Action must not be reaction, but creation*, presentada a la Fundació Espais de Girona; i el Premi GAC (Galeries d'Art de Catalunya) (2023) per la mostra *Revelacions* presentada a la Galeria El quadern robat de Barcelona.

Obres exposades

En cas que no s'indiqui el contrari, les obres d'aquesta exposició pertanyen a la col·lecció de l'artista.

Gabinet Anèmic
1993-1994, edició de 2025
Impressió digital amb tintes pigmentades sobre paper
Marc de zinc
66 x 50,5 cm

El desig de l'artista és el límit
1994, edició de 2025
Impressió digital amb tintes pigmentades sobre paper
Marc de zinc
120 x 120 cm

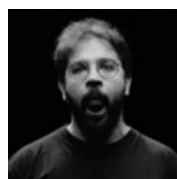
Autoretrat amb màscara
1994
Fotografia sobre paper
Marc de zinc
200 x 126 cm

Gabinet Anèmic. Seqüències d'activació
1994-1996, edició de 2025
Impressió digital amb tintes pigmentades sobre paper
Marc de zinc
50,5 x 50,5 cm

Gabinet Anèmic. Dibuixos
1993-1996, edició de 2025
Tinta xinesa, tinta de color i aiguada sobre paper
16 peces. 6 de 26,4 x 21 cm, 4 de 29,5 x 21 cm, 3 de 21 x 21 cm i 3 de 29,7 x 21 cm

Autoretrat amb bola
1995, edició de 2025
Impressió digital amb tintes pigmentades sobre paper
Marc de zinc
50,5 x 50,5 cm

Bola
1995, reedició de 2025
Vídeo
Durada: 1 h 25 min
Edició: Mar Giró Espasa

Trampla groga
1998
Fusta, ferro i pintura groga
274 x 527 x 590 cm

Conversation Piece
1999
2 cadires de ferro, bola de fibra de vidre, pintura de pissarra, 2 gots de plàstic i fil de niló tensat
112 x 100 x 65 cm

La porta als nassos
2002
Estructura de ferro, porta giratòria de 4 fulles de fusta i 4 fotografies transparents sobre metacrilat
230 x 163 x 163 cm

Série Ditifet
2000-2003
20 fotografies en color muntades sobre alumini Dibond
100 x 100 cm c/u

Les Jardinets Dyonisiens
2005
Fotografia sobre paper emmarcada
2 peces. 145 x 145 cm i 145 x 180 cm

Programació expositiva — *Espais Volart*

FUNDACIÓ
VILA CASAS

ESPAIS
VolART
BARCELONA

República cadenera
2005
Vídeo
Durada: 16' 54"
Edició: Adolf Alcañiz

Manidemo
2005
Vídeo
Durada: 11' 29"
Edició: Adolf Alcañiz

Multitudo
2009
Ciment
Mides variables

La pega. Monument (República Cadenera)
2007, edició de 2025
Ciment
87 x 44 x 44 cm

Paradoxa silvestrista (República Cadenera)
2007
Ferro, fusta, ciment i teixit
80 x 300 x 13,5 cm

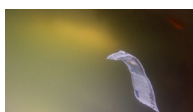
República cadenera. Memorial (República Cadenera)
2007
2 peces. Fotografia sobre paper emmarcada: 40 x 60 cm; drap de fer farcells: 80 x 80 cm

Blister Suite
2008-2012
Col·lecció de peces de ciment
Mides variables

Catàstrofe (gelosia)
2015
Fusta MDF negra
200 x 200 x 15 cm

Darrera estrofa
2015
Vídeo
Durada: 10' 52"

Fibló d'escorpi. De la sèrie "Poema global"
2010
Impressió digital sobre paper
Díptic. 182 x 125,4 cm c/u

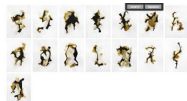
Faisà daurat. De la sèrie "Poema global"
2010
Impressió digital sobre paper
Díptic. 182 x 125,4 cm c/u

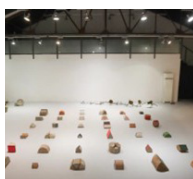
Poema global
2010
Vídeo
Durada: 71'
Edició: Adolf Alcañiz

Close-up (Dinero)
2015
Plòter imprès sobre paper fotogràfic
16 peces. 70 x 40 cm c/u

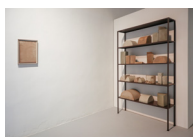
Els ajudants II. De la sèrie "Els ajudants"
2017
Iode, aigua i tinta xinesa sobre paper
15 peces. 65 x 50 cm c/u

Bibliogeometria II
2020
Llibres trobats, llibretes i ciment
Mides variables

Naturalismes
2020
Iode, tinta xinesa i guaix sobre paper
Waterford- Sanders de 300 g
30 peces. 76 x 56 cm c/u

Volums muts
2020
Prestatgeria de ferro i volums de ciment
200 x 120 x 30 cm

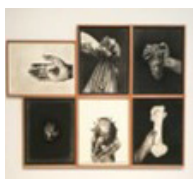
Anvers
2021
Impressió digital
43 x 32 x 2,5 cm

Bilis negra (Atles)
2021
Pols de grafit i negre de Sibèria sobre paper artesanal de cotó de 300 g
Díptic. 51 x 46 cm c/u

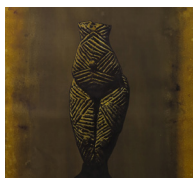
Atles-Monumentalismes
2021
Collage de fotocòpies sobre cartolina
24 peces. 42,6 x 32,6 cm c/u

Bilis negra. Mans que fan
2021
Pols de grafit i negre de Sibèria sobre paper artesanal de cotó de 300 g
6 peces. 5 de 76 x 56 cm i 1 de 56 x 76 cm

Escalaçament I
2021
Iode i tinta xinesa sobre paper Waterford Sanders de 300 g
141 x 199 cm

Escalaçament III
2021
Iode i tinta xinesa sobre paper Waterford Sanders de 300 g
199 x 153 cm

Escalaçament IV
2021
Iode i tinta xinesa sobre paper Waterford Sanders de 300 g
201 x 153 cm

Programació expositiva — *Espais Volart*

FUNDACIÓ
VILA CASAS

ESPAIS
VolART
BARCELONA

El coll al peu
2021
Ciment
3 peces. Mida total: 40 x 150 x 150 cm

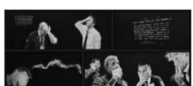
Biga II
2022
Fusta de pi, ferro, feltre i transcripcions de text i dibuix en llapis de grafit
145 x 334 x 66 cm

Après nous, le déluge I
2023
Carbonet i negre de Sibèria sobre paper Waterford Sanders de 300 g
4 peces. 2 de 75,5 x 213 cm i 2 de 75,5 x 153 cm

Après nous, le déluge II
2023
Carbonet i negre de Sibèria sobre paper Waterford Sanders de 300 g
4 peces. 2 de 75,5 x 213 cm i 2 de 75,5 x 153 cm

Après nous, le déluge III
2023
Carbonet i negre de Sibèria sobre paper Waterford Sanders de 300 g
4 peces. 2 de 75,5 x 213 cm i 2 de 75,5 x 153 cm

Après nous, le déluge IV
2023
Carbonet i negre de Sibèria sobre paper Waterford Sanders de 300 g
4 peces. 2 de 75,5 x 213 cm i 2 de 75,5 x 153 cm

L'escultura és un forat IV
2024
Alabastre i goma
250 x 45 x 6,6 cm

Blanc sobre negre-Negre sobre blanc
2024
Pols de grafit i negre de Sibèria sobre paper Waterford Sanders de 300 g
Díptic. 107 x 153 cm c/u

Les parts no són el tot (Babel)
2020
Apilament de motlles de zinc
156 x 39,5 x 20 cm

Les parts no són el tot (Estadística)
2020
Apilament de motlles de zinc
90 x 50 x 40 cm

RAMON CALSINA

— *Misèries humanes*

L'exposició

Ramon Calsina (Barcelona, 1901-1992) és una de les figures més singulars de la pintura catalana del segle XX. El fet d'haver construït una trajectòria al marge dels corrents oficials l'ha deixat en un discret segon pla malgrat la importància del seu llegat artístic.

L'exposició *Misèries humanes*, comissariada per **Bernat Puigdollers**, té la voluntat de tornar a posar de nou sobre la taula l'obra i el nom de Ramon Calsina, amb una revisió del seu llegat artístic que demostra la vigència de la seva obra. El seu caràcter profundament humà el converteix inevitablement en un clàssic. **La mostra reuneix un centenar d'obres, moltes d'elles inèdites, i és la primera gran exposició de Ramon Calsina a Barcelona.**

Calsina ha estat considerat massa trencador pels pintors tradicionals i massa tradicional pels artistes més trencadors. Tanmateix, a mesura que passa el temps, els seus dibuixos es mantenen vigents i ens fan veure tots els vicis i virtuts de l'existència humana, i a la vegada ens emocionen per la seva tendresa i humanitat. La crítica social, la visibilització de qüestions com la violència de gènere, la guerra o la crisi sistèmica des de l'òptica dels anys trenta el converteixen en un artista visionari que, a partir de l'observació del seu context més proper, ha esdevingut atemporal.

Ramon Calsina és un pintor inclassificable. Segurament per això mai ha acabat de rebre el reconeixement que mereixeria. El fet de no encaixar en el cànon de la historiografia de l'art no ho ha facilitat ni tampoc el seu llenguatge al marge de la seva època. Per als artistes més tradicionals, va ser considerat massa trencador i, per als artistes més trencadors, formalment massa clàssic. El seu estil, allunyat dels convencionalismes de l'època, el va privar del reconeixement que sí que van tenir altres artistes contemporanis.

Autoretrat

1930

Llapis París i carbó sobre paper

53 x 42 cm

Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Per altra banda, el caràcter reivindicatiu i sovint cru de les escenes que pinta, l'ha convertit en un pintor que sovint ha estat considerat incòmode. De fet, habitualment tenim més present la seva obra final, més amable i nostàlgica, que no la seva obra més genuïna. En contraposició al pintor que recorda amb tendresa els seus anys d'infantesa al Poblenou, hi trobem un artista compromès, amb una marcada consciència de classe que assenyala sense filtre les faltes i mancances d'una societat pretesament humana. Els seus dibuixos, com si fessin un efecte de mirall, ens assenyalen i ens fan veure tots els vicis i virtuts de l'existència humana, i a la vegada ens emocionen per la seva tendresa i humanitat.

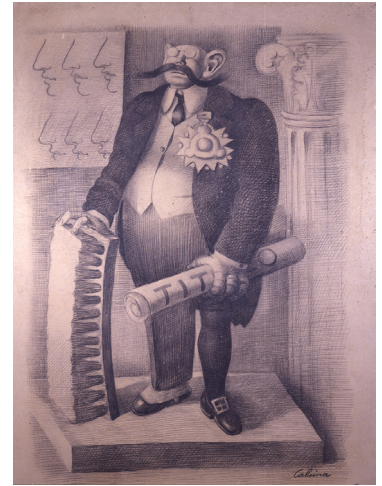
Amb aquesta exposició volem posar la mirada en el Calsina més incòmode, en l'artista que rere un dibuix virtuós que atreu les mirades ens revela les veritats més crues del comportament humà. Un artista fidel als seus principis morals i artístics, que va saber conjugar una obra tant contradictòria com coherent, en equilibri entre tradició i modernitat, entre ironia i consciència.

Les obres de Ramon Calsina tenen gairebé sempre una voluntat narrativa. Sorgien del propòsit d'expressar alguna qüestió prèviament meditada. Tot i això, l'artista procurava no explicar mai quines havien estat les seves intencions a fi de deixar espai al públic per interpretar-les lliurement. Gairebé setanta anys després, la Fundació Vila Casas ha convidat l'escriptora **Roser Cabré-Verdiell** a interpretar lliurement deu obres de l'exposició.

Una prova més de la vigència de l'obra de Calsina que, avançat al seu temps, ens parlava dels problemes d'avui i de sempre. Alguns fragments d'aquests textos, recollits al catàleg de la mostra, acompanyen algunes de les obres exposades.

La defensa de l'ofici va ser un dels pilars fonamentals de la pintura de Ramon Calsina. Admirador dels grans mestres, va decidir adoptar-ne el llenguatge virtuós per rellegir-los: tradicional en la forma però contemporani en el fons.

De molt jove assisteix a l'Acadèmia Baixas i de seguida cursa classes nocturnes a l'**Escola la Llotja** on, com a deixeble de Fèlix Mestres, començarà a forjar el seu veritable llenguatge plàstic fins a titular-se l'any 1926.

El mal catedràtic

1933

Llapis París i carbó sobre cartró

105 x 75 cm

Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Tot i que va superar tots els cursos amb les millors qualificacions, mai va combregar amb l'acadèmia i la seva pedagogia, tal com es pot observar en alguns dels dibuixos d'aquesta exposició. Paradoxalment, l'ofici i la tradició esdevenen la clau de volta d'una obra que vol ser renovadora.

Ramon Calsina va néixer al barri del Poblenou de Barcelona. El fet d'haver crescut en un barri obrer va propiciar la creació d'una consciència de classe que va marcar de manera decisiva la seva obra. Tanmateix, aquest aspecte tan arrelat va prendre força l'any 1929 després d'obtenir una beca promoguda per la Fundació Amigó Cuyàs entre l'alumnat de la Llotja, gràcies a la qual va poder viatjar arreu d'Espanya. Hi va anar acompanyat del pintor **Miquel Farré Albagés**, excel·lent aquarel·lista i pintor mural. El contacte amb l'ambient rural de la Granada de l'època i les desigualtats socials que hi va poder veure i viure de primera mà van accentuar aquest aspecte en la seva obra.

De ben jove Calsina ja havia assolit un llenguatge propi. Les seves composicions, sovint marcades per un caràcter teatral, es veuen fortament influïdes pels mestres barrocs, tal com ho evidencia també l'ús del clarobscur. Aquest recurs busca la interacció de l'espectador i denota un interès per captar el públic, sempre amb l'objectiu final de crear consciència. Tanmateix, en contraposició a la severitat del llenguatge, sovint hi deixa espai per acollir-hi una espurna d'ironia o de tendresa. Per una banda, ens planta davant dels ulls aspectes incòmodes i de l'altra, però, insinua alhora que hi ha un bri d'esperança.

El seu estil és molt particular, pròxim al realisme màgic, amb gran domini de l'ofici i la tècnica, molt important per a ell, i d'una desbordant imaginació, sovint irònic, sarcàstic i ple de detalls insòlits o fantàstics.

Ramon Calsina no va voler mai adscriure's a cap moda ni a cap tendència. La seva pintura se situa en un estadi intemporal que es nodria d'influències ben diverses. Tanmateix, des de finals de la dècada dels anys vint, es deixa influir per l'esperit de l'època amb l'elaboració de diversos cartells publicitaris que, l'any 1927, van fer despertar l'atenció del crític d'art Feliu Elias. Aquest fet, juntament amb una posterior exposició a la Sala Parés de Barcelona, van ser la seva irrupció real en el panorama artístic català.

Retrat de la filla de la pensió de Granada
1929

Oli sobre tela

73 x 60 cm

Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Càrrega

1930

Oli sobre tela

130 x 106 cm

Sala Parés

La guerra: el silenci imposat

L'esclat de la Guerra Civil va truncar amb violència la vida quotidiana de tot l'Estat espanyol. Calsina va ser mobilitzat i destinat a la defensa antiaèria fins a la retirada republicana cap a França, on fou internat al camp de concentració d'Argelers. Al cap de sis dies, decideix retornar a Espanya i així ho farà, des de Pau (França) fins a Irun, per acabar a Vitòria, on és empresonat en un camp de concentració ubicat en una plaça de toros, tal com ell mateix ens il·lustra en una de les seves obres.

Posteriorment va aconseguir retornar a Barcelona. Però la Barcelona que hi va trobar no era la mateixa que havia abandonat a l'inici de la guerra. Era una ciutat grisa, dominada per un gran silenci col·lectiu.

Postguerra: el silenci eloqüent

Després d'una guerra traumàtica, Ramon Calsina decideix recloure's al seu estudi i endinsar-se en un difícil exili interior que durarà anys. Tanmateix, fidel com sempre als seus principis morals i artístics, continua pintant com ho havia fet abans de la guerra.

En un context de pors i de silenci, la seva obra no hi tenia encaix. La crítica social no era acceptada pel règim ni per la crítica oficial, molt polititzada. Era un moment difícil per a vendre pintura, només accessible per a una nova burgesia enriquida amb rapidesa mitjançant l'estraperlo; generalment persones amb voluntat d'ostentar el seu nou estatus però amb un baix nivell cultural. Els seus temes predilectes eren el retrat, el bodegó i el paisatge. Calsina va continuar fent la seva obra de sempre, encara que ara calladament.

Misèries humanes

Ramon Calsina observa la societat i ens l'explica com si fos un gran retaule. Amb ulls de nen innocent, analitza un món que el meravella i que alhora no li agrada. Per això ens mostra el resultat d'allò que troba que no està bé del món. D'aquesta manera aborda qüestions insòlites per a l'època i malauradament encara vigents: **violència de gènere, desnonaments, precarietat, diferència de classe...** Un reflex que, pel seu llenguatge irònic i caricaturesc, a vegades pot semblar irreal, però que està carregat de certeses.

Bombardeig I

1938

Llapis París sobre paper

48 x 64 cm

Col·lecció Fundació Ramon Calsina

L'oficinista

1953

Llapis París i carbó sobre cartró

105 x 75 cm

Col·lecció Fundació Ramon Calsina

La literatura com a mirall

Al llarg dels anys va tenir una estreta relació amb nombrosos escriptors, amb qui va col·laborar en nombroses ocasions, com Salvador Espriu, Pere Quart, Xavier Benguerel, Pere Calders, Tísner...

Va rebre força encàrrecs d'il·lustrar publicacions literàries tot i que, de totes elles, les més destacades són les il·lustracions del Quixot de Miguel de Cervantes i les obres d'Edgar Allan Poe. No és estrany si tenim en compte que tots dos escriptors retraten a la seva manera la societat del seu temps i a més ho fan amb tocs d'ironia i sovint, com Calsina, són creadors d'escenes truculentes o esperpèntiques.

Sàtira i crítica

Si bé en l'àmbit titulat "Misèries humanes" Ramon Calsina ens parla des de la individualitat, ara ho fa des de l'òptica social. L'artista era conscient de l'existència d'imposicions, influències i violències perpetrades per l'Estat o simplement, conscientment o inconscientment, per la mateixa ciutadania. Aquest àmbit s'endinsa en la mirada col·lectiva, en els factors que ens fan ser com som com a societat, en les contradiccions de la convivència, en la pressió social i en les seves conseqüències en el dia a dia. Calsina assenyalava els aduldors, els farsants, els dèbils d'esperit i reclama una societat més humana, més justa i més lliure, fonamentada en el respecte i els drets de les persones. I una vegada més se serveix del seu humor àcid i punxant per fer-nos digerible una crítica mordaç.

Art i artífici

Ramon Calsina observava de lluny el panorama de les arts del seu temps. Les analitzava com un espectacle que considerava grotesc. Rebutjava frontalment nombrosos aspectes del mercat artístic, que creia que havien desvirtuat el fet creador, alhora que mirava amb recel molts dels ismes que proliferaven de manera successiva des de la seva joventut.

Don Quijote i Sancho inicien la seva primera sortida

Dibuix preparatiu de l'àlbum Calsina, 20 litografias sobre temas del Quijote 1958

Llapis París sobre paper

29 x 38 cm

Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Programació expositiva

— *Espais Volart*

FUNDACIÓ
VILA CASAS

ESPAIS
VolART
BARCELONA

Des de la seva òptica personal, ens permet reflexionar en clau actual sobre com interpretem i valorem les arts del nostre temps. Calsina ironitza sobre qüestions que el preocupaven profundament perquè les patia de primera mà i ens parla de posteritat, de mercat, de modes, de cànons... Amb un estil molt personal, allunyat dels convencionalismes i els corrents de l'època, l'obra de Calsina destaca per un domini de la tècnica que li permet expressar, amb tots els matisos, la seva personalitat.

El jurat

1964

Llapis París sobre paper

50 x 70 cm

Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Obres en exposició

Autoretrat
1930
Llapis París i carbó sobre paper
53 x 42 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

La Llotja: l'ofici com a bandera

El mal catedràtic
1933
Llapis París i carbó sobre cartró
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

El pigmeu
1935
Llapis París sobre cartró
62,8 x 48,3 cm
Col·lecció particular

La dona i l'estàtua
1942
Llapis París i carbó sobre paper
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Granada: el sentit profund de la pintura

Retrat del mosso de la pensió de Granada
1929
Oli sobre tela
73 x 60 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

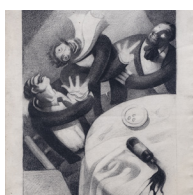
Retrat de la filla de la pensió de Granada
1929
Oli sobre tela
73 x 60 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Miquel Farré Noia de blanc
c. 1926
Oli sobre tela
73 x 60 cm
Col·lecció particular

Cante jondo a Granada
1929
Llapis París acolorit sobre paper
61 x 45 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

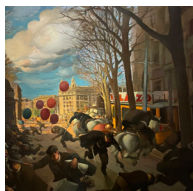

Sense títol
c. 1933
Llapis París i carbó sobre cartró
31,5 x 24 cm
Col·lecció particular

Sense títol
s.d.
Llapis París i carbó sobre cartró
Col·lecció particular

Despertar de la consciència

Càrrega
1930
Oli sobre tela
130 x 106 cm
Sala Parés

El jugador que se'n va a l'aigua
1934
Oli sobre fusta
81 x 56 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

L'avantguarda fugaç

Sastre
Projecte de cartell
1926
Guaix sobre paper
29 x 20 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

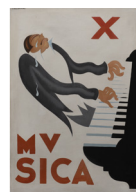
Projecte de cartell de fulles d'afaitar
1930
Guaix sobre paper
29,2 x 20,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Cartell per al Ball de disfresses del Cercle Artístic
1932
Guaix sobre paper
63 x 43 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Lait
Projecte de cartell
1931
Llapis París i carbó sobre paper
28,5 x 20 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Música
1929
Guaix sobre tela
100,5 x 71,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Graficas Tome
Projecte de cartell
1927
Guaix sobre paper
48 x 32 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Gavinets
1927
Guaix sobre tela
105 x 70 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Billars
1926
Guaix sobre tela
100,5 x 71,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Xocolata
1930
Guaix sobre tela
105 x 70 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

La guerra: el silenci imposat

Nostàlgia
1930
Llapis París sobre paper
48,5 x 64 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Bombardeig I
1938
Llapis París sobre paper
48 x 64 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Bombardeig II
1938
Llapis París sobre paper
48 x 64 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Vitoria
1940
Llapis París i carbó acolorit sobre paper
50 x 64 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Sense títol
Il·lustració per al poema èpic "Bigotten"
de Ramon Berni i Maymó
1974
Llapis París i carbó sobre cartró
29 x 24 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Sense títol
Il·lustració per al poema èpic "Bigotten"
de Ramon Berni i Maymó
1974
Llapis París i carbó sobre cartró
29 x 24 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Postguerra: el silenci eloqüent

Torero mort
1943
Oli sobre tela
59,5 x 72,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Interior del taller del carrer Comtal
1955
Oli sobre tela
74 x 104 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Exili interior
1955
Llapis París i carbó sobre paper
63 x 48 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

La rosa
1966
Oli sobre fusta
15 x 13 cm
Col·lecció particular

Misèries humanes

Adulteri
1928
Llapis París i carbó acolorit sobre paper
47,5 x 62,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Adulteri
1928
Llapis París acolorit sobre paper
46,5 x 64 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Mare i fill
1929
Oli sobre tela
131 x 97 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Família abandonada
1931
Llapis París sobre paper
48 x 63 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Sentiments
1933
Llapis París i carbó sobre paper
48 x 63 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

La pau solemne
1940
Llapis París sobre cartró
107 x 77 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Encants vells
1940
Llapis París sobre cartró
104 x 74,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

L'avi s'ha tornat boig
1941
Llapis París i carbó sobre cartró
50 x 80 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Fam boja
1943
Llapis París i carbó acolorit sobre paper
47 x 61,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

L'oficinista
1953
Llapis París i carbó sobre cartró
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

L'atrancament
1958
Llapis París sobre paper
65 x 83,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

El rastrer
1930
Llapis París i carbó sobre cartró
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Programació expositiva — *Espais Volart*

FUNDACIÓ
VILA CASAS

ESPAIS
VolART
BARCELONA

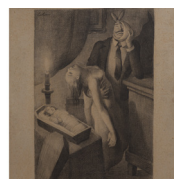
Il·lusions perdudes
c. 1956
Llapis París sobre paper
25 x 32,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Tracoma
1933
Llapis París sobre cartró
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Torero ferit
1950
Llapis París sobre cartró
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Coincidències
1941
Llapis París sobre cartró
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

La literatura com a mirall

Don Quijote i Sancho inicien la seva primera sortida
Dibuix preparatiu de l'àlbum Calsina,
20 litografías sobre temas del Quijote
1958
Llapis París sobre paper
29 x 38 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Don Quijote i els molins de vent
Dibuix preparatiu de l'àlbum Calsina,
20 litografías sobre temas del Quijote
1958
Llapis París sobre paper
29 x 38 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Lluita de Don Quijote amb Maritornes i el traginer
Dibuix preparatiu de l'àlbum Calsina,
20 litografías sobre temas del Quijote
1958
Llapis París sobre paper
29 x 38 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Explosió de Clavileño
Dibuix preparatiu de l'àlbum Calsina,
20 litografías sobre temas del Quijote
1958
Llapis París sobre paper
29 x 38 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Penitència de Don Quijote a Sierra Morena
Dibuix preparatiu de l'àlbum Calsina,
20 litografías sobre temas del Quijote
1958
Llapis París sobre paper
29 x 38 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Don Quijote i Sancho apedregats pels galeotes
Dibuix preparatiu de l'àlbum Calsina,
20 litografías sobre temas del Quijote
1958
Llapis París sobre paper
29 x 38 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Programació expositiva — *Espais Volart*

FUNDACIÓ
VILA CASAS

ESPAIS
VolART
BARCELONA

Els assots de Sancho
Dibuix preparatiu de l'àlbum Calsina,
20 litografías sobre temas del Quijote
1958
Llapis París sobre paper
29 x 38 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Poe. La carta
c.1950-1960
Llapis París sobre cartró
87 x 61,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Poe. Hop-Frog
c.1950-1960
Llapis París i carbó sobre paper
65 x 50 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Poe. El pou i el pèndol
c.1950-1960
Llapis París i carbó sobre paper
65 x 50,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Poe. El corb
c.1950-1960
Llapis París i carbó acolorit sobre paper
61,5 x 48 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Poe. El gat negre
c.1950-1960
Llapis París i carbó sobre paper
65 x 50 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Poe. El cor revelador
c.1950-1960
Llapis París i carbó sobre paper
70 x 51 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Poe. El retrat oval
c.1950-1960
Llapis París i carbó sobre paper
67 x 50 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Poe. El fantasma (2)
c.1950-1960
Llapis París i carbó sobre paper
64,5 x 50 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Sàtira i crítica

A cal sastre
1937
Llapis París sobre cartró
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Estirant els fils
1968
Llapis París sobre cartró
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

El nadó barbut
1930
Llapis París acolorit sobre paper
47,5 x 62 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Orella col·lectiva
1962
Llapis París sobre paper
64,5 x 84,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

L'home de les tres cares
1936
Llapis París i carbó sobre cartró
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Bones festes
1971
Llapis París sobre paper
43 x 64 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

L'adulador
1980
Llapis París sobre cartró
106 x 75,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

L'heroi
1931
Llapis París sobre paper
48 x 63 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

El nen ben educat
1942
Litografia sobre paper
49 x 69,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Recordant aquella escola
1942
Llapis París sobre paper
64,5 x 84,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Programació expositiva — *Espais Volart*

FUNDACIÓ
VILA CASAS

ESPAIS
VolART
BARCELONA

El nen prodigi
1943
Llapis París sobre cartró
74,5 x 104,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Anèmia
1955
Llapis París sobre paper
46,5 x 62,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

El reclinatori
1952
Llapis París sobre paper
51 x 66 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Espanya
1950
Litografia acolorida sobre paper
46 x 64 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

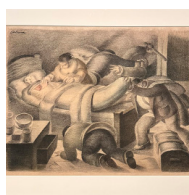
Paràsit
1968
Llapis París sobre paper
50 x 70 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Sense títol
Il·lustració per al conte *Quieta nit* de Pere Calders
1986
Llapis París sobre paper
62 x 42 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Tragèdia. Violència masclista
1988
Llapis sobre paper
Museu Abelló, Mollet del Vallès

Els hereus
1986
Llapis sobre paper
Col·lecció "La Mirada Ingenua"

Art i artífici

Sense títol
c. 1935
Oli sobre tela
46 x 55 cm
Col·lecció particular

L'acte acadèmic
1941
Llapis París sobre cartró
50 x 65 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

El pintor d'encàrrecs
1955
Llapis París i carbó sobre cartró
105 x 75 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

El marxant i el client
1978
Gravat ploma sobre paper
11 x 16 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Programació expositiva — *Espais Volart*

FUNDACIÓ
VILA CASAS

ESPAIS
VolART
BARCELONA

El jurat
1964
Llapis París sobre paper
50 x 70 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Autobombo
1956
Litografia sobre paper
49 x 70 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Bateig de l'esguerro
1969
Litografia sobre paper
50 x 70 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

No ho té clar
1969
Litografia sobre paper
50 x 70 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

El pintor comercial
1936
Llapis París sobre paper
104 x 74,5 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

El crític
1935
Llapis París sobre paper
65,5 x 50 cm
Col·lecció Fundació Ramon Calsina

Per a més informació podeu contactar amb el departament de premsa i comunicació

Neus Pérez Garcia
nperez@fundaciovilacasas.com
616.997.941

Descàrrega d'imatges via web: www.fundaciovilacasas.com/ca/documents-premsa
Usuari: premsa
Contrasenya: premsa2025

FUNDACIÓ VILA CASAS

www.fundaciovilacasas.com

ESPAIS
VoLART
BARCELONA

Espais Volart

Ausiàs Marc, 20-22
08010 Barcelona
+34 93 481 79 85
volart@fundaciovilacasas.com

CAN
FRAMIS
BARCELONA

Museu Can Framis

Roc Boronat, 116-126
08018 Barcelona
+34 93 320 87 36
canframis@fundaciovilacasas.com

CAN
MARIO
PALAFRUGELL

Museu Can Mario

Plaça Can Mario, 7
17200 Palafrugell (Girona)
+34 972 306 246
canmario@fundaciovilacasas.com

PALAU
SOLTERRA
TORROELLA

Museu Palau Solterra

Església, 10
17257 Torroella de Montgrí (Girona)
+34 972 761 976
palausolterra@fundaciovilacasas.com